

Aan het College van Burgemeester en
Wethouders Pijnacker-Nootdorp
Postbus 1
2640 AA PIJNACKER

Betreft: Advies Wmo-raad inzake 'Veilig thuis'

Ons kenmerk: FL/JZ/AV-2015/1

Pijnacker, 12 januari 2015

Geachte College,

Dit document bevat het advies van de WMO-raad Pijnacker-Nootdorp (WMO-raad PN) over de regiovisie inzake de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling, zoals geformuleerd in het document getiteld: "Een Veilig Huis: Regiovisie aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling".

Het document geeft een heldere uiteenzetting van de visie hoe regionaal en lokaal huiselijk geweld en kindermishandeling aangepakt moet worden. Het uitvoeringsplan geeft aan hoe in de periode 2015-2018 deze visie dient vorm te krijgen in de regio Delft/Westland/Oostland (DWO-regio).

Ondanks dat het visiedocument betrekking heeft op de DWO-regio, richten wij ons in het advies op de aansluiting en operationalisering van de regiovisie op het beleid inzake het sociale domein van Pijnacker-Nootdorp. U kunt dit advies zo nodig gebruiken in uw overleg en afstemming met de andere betrokken gemeenten in de DWO-regio.

In dit advies zullen verschillende thema's aan bod komen die ons inziens aandacht behoeven in de verdere uitwerking van de regiovisie binnen de DWO-regio en de gemeente Pijnacker-Nootdorp in het bijzonder. Ook stellen we enkele op verheldering gerichte vragen. Daar waar nodig zal worden verwezen naar tekstfragmenten uit het visiedocument.

1. Adviesaanvraag regionale welzijnszaken

Bij een regionale visie rond welzijnsbeleid zijn meerdere gemeenten en WMO-raden betrokken. Uiteraard is het goed dat de WMO-raad van de centrumgemeente Delft zelf advies geeft op het regionale beleid. De betekenis en uitwerking van een dergelijk regionaal beleid voor lokaal (lees: gemeentelijk beleid) is daar echter niet altijd duidelijk. Advies daarover zal moeten komen van de betreffende, aan de individuele gemeente verbonden, WMO-raad. Het betreurd ons dan ook zeer dat ondanks het toenmalige advies¹ de situatie rond WMO advisering rond regionale beleidsvraagstukken niet is veranderd.

¹ Conform eerder advies gegeven over het Beleidsplan 2012-2015 van de DWO regio voor Maatschappelijke opvang, Vrouwenopvang, OGGZ en verslavingsbeleid (d.d. 31 mei 2011).

Geef een document betreffende een regiovisie tijdig en tegelijkertijd door aan de betreffende WMO-raden zodat zij richting hun eigen College een advies hierop kunnen formuleren. De colleges van de individuele gemeenten kunnen dit advies dan weer gebruiken in hun besprekingen met de centrumgemeente Delft en de daarbij betrokken andere gemeenten. Dit werkt draagvlakversterkend.

2. Governance lokaal versus regionaal

In de regiovisie wordt duidelijk onderscheid gemaakt tussen lokaal en regionaal. Regionaal kan worden onderscheiden in: Centrumgemeente Delft (DWO-regio), Stadsregio Haaglanden (met betrekking tot Veilig Thuis en Veiligheidshuis) en bovenregionaal (landelijk, met betrekking tot maatschappelijke opvang indien veiligheid in de directe sociale omgeving niet gewaarborgd kan worden). Hiermee is een verticale organisatiestructuur neergezet bestaande uit verschillende entiteiten, echter het horizontale verloop van het proces van preventie, signalering, eventueel melding, begeleiding/behandeling en nazorg komt minder goed tot zijn recht.

We belichten enkele aspecten.

In het visiedocument wordt gesproken over 'Triage van veiligheidsoverwegingen' (blz. 12). Dit is een van de elf uitgangspunten van de visie. Welke instantie deze triage gaat uitvoeren is echter niet helder. Wel wordt aangegeven dat indien de situatie complex is deze wordt uitgevoerd door 'Veilig Thuis' (dus vanuit regio Haaglanden). Wij vragen ons het volgende af:

- Wanneer is een situatie complex?
- Naar welke criteria wordt gekeken als casuïstiek moet worden opgeschaald binnen het proces?
- Verschuift daarmee dan ook de casus- en/ procesregie?

Er blijft in het document onduidelijkheid bestaan over criteria voor opschaling van lokaal naar regionaal (DWO-regio en stadsregio Haaglanden).

Wat betreft de casus- en procesregie wordt in het document aangegeven: "Er moeten duidelijke afspraken worden gemaakt over proces- en casus regie." (blz. 30). Dit is een op de toekomst geformuleerde taakstelling, die momenteel dus nog niet is ingeregeld. Bij uitgangspunt 6 (blz. 13) staat geformuleerd: "Er moet nadrukkelijk worden voorkomen dat er door verschillende hulpverleners langs elkaar heen wordt gewerkt". Uiteraard staan wij geheel achter deze formulering, echter casusregie en procesregie lopen naast elkaar en soms door elkaar (zie beschrijving op blz. 14 van het visiedocument). Het moet voor alle uitvoerenden helder zijn wat de taken en verantwoordelijkheden zijn, zodat op het gebied van de regie rond huiselijk geweld en kindermishandeling handelingsverlegenheid (lees: op elkaar wachtende organisaties voordat ingegrepen wordt) wordt voorkomen. Daarnaast is het in het kader van één regisseur, één gezin de vraag of twee regievormen naast elkaar werkbaar is.

We hebben te maken met een huidige werkwijze die overgaat naar een nieuwe lokale zorginfrastructuur die nog in ontwikkeling is. De kernteams zijn ondermeer afhankelijk van de eerstelijns huisartsen, scholen, welzijnswerk, sportvereniging om signalen doorspeeld te krijgen. Hoe worden deze instanties op de hoogte gebracht en wat wordt er met hun afgesproken? Waar worden de signalen

gemeld? Bij het kernteam of direct bij Veilig Thuis? En is op dit moment de 24x7 acute zorg gegarandeerd en hoe is dit vormgegeven?

Advies WMO raad PN

Zonder de regelgeving en procedures dicht te timmeren vragen wij nadrukkelijk aandacht te hebben voor taken en verantwoordelijkheden binnen het proces van preventie, signalering, mogelijke melding, hulpverlening en nazorg. Handelingsverlegenheid ontstaat niet alleen door gebrek aan kennis en ervaring, maar ook door geen, foutieve of vertraagde aansturing. Graag horen wij van u hoe u dit denkt aan te pakken en te monitoren. Wij denken hierbij aan de borging van taken en verantwoordelijkheden van de verschillende organisatieonderdelen (lokaal en regionaal) in de voorgestelde systematische- en ketenaanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit moet voorkomen dat er een situatie ontstaat van op elkaar wachtende organisaties voor er daadwerkelijk wordt ingegrepen in een casus

3. Kernteams en de regiovisie

De gemeente Pijnacker-Nootdorp heeft in haar visie op het sociale domein aangegeven te gaan werken met kernteams in ieder van de drie woonkernen en een overkoepelend regieteam voor complexere problematiek. In de regiovisie komt nadrukkelijk naar voren dat regionale samenwerking van essentieel belang is voor met name de specialistische jeugdzorg: “Daarom is het van belang om een specialistische aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling altijd in samenhang uit te voeren met (sociale wijkteams en jeugdteams in) het lokale veld. Duidelijke criteria voor op- en afschaling zijn hiervoor noodzakelijk en eind 2015 op maat voor de individuele gemeente beschikbaar” (blz. 35). Hoe die samenhang en het werkproces over verschillende organisatieonderdelen er dan exact uitzien en welke criteria dan van belang zijn bij opschaling wordt niet beschreven (zie ook punt 3 van dit advies).

Op pagina 30 van de regiovisie wordt aangegeven: “Voor alle vormen van huiselijk geweld dient de ketenaanpak duidelijk beschreven te zijn met bijbehorende werkprocessen. Er is een goed triage-instrument, een duidelijke route (maatwerk) van hulp en eventueel een straf- en/of een bestuurlijk traject (huisverbod) na melding bij Veilig Thuis en er is voldoende en direct lokaal beschikbare hulpverlening (.....)” (blz. 30). Deze uitvoeringsaspecten zijn nog in ontwikkeling gedurende de periode 2015-2018 en liggen dus nog niet vast. Dit, terwijl per 1 januari 2015 de uitvoering van de regiovisie al van start is gegaan.

De lokale positie, taken en verantwoordelijkheden van de kernteams en regieteam in Pijnacker-Nootdorp zijn redelijk omschreven en vastgesteld. Hoe deze zich verhouden tot gemeenteverstijgende taken en werkprocessen blijft onduidelijk. Van belang hierbij is dat de leden van de teams over genoeg expertise en ervaring beschikken om een goede afweging te kunnen maken in een in te zetten hulptraject wanneer huiselijk geweld of kindermishandeling zich voordoet. Dat geldt voor eenvoudige en in het bijzonder voor complexe situaties waar de veiligheid van ouder of kind direct in gevaar is.

We hebben geschreven over opschaling van lokaal naar regionaal, echter lokaal kan ook opschaling van casuïstiek plaatsvinden van kernteam naar regieteam. Welke criteria hiervoor worden gebruikt en wie dan de casusregie heeft is nog niet duidelijk.

Advies WMO raad PN

Om onduidelijkheid en handelingsverlegenheid bij de lokale hulpverleners uit de kernteams en het regieteam in Pijnacker-Nootdorp te voorkomen stellen wij voor, dat de basale taken, verantwoordelijkheden en werkprocessen (binnen een kernteam, tussen kernteam en regieteam en tussen de gemeente Pijnacker-Nootdorp en de DWO-regio en tussen gemeente Pijnacker-Nootdorp en regio Haaglanden) helder worden beschreven. Het moet gaan over de basale taken om de flexibiliteit van handelen daar waar dat nodig is niet te belemmeren. Graag horen wij van u hoe u hiermee omgaat.

Daar jeugdzorg nieuw is in het gemeentebeleid vragen wij nadrukkelijk aandacht voor expertise-ontwikkeling en -behoud rond aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling voor leden van de kernteams en het regieteam. *Handelingsbekwaamheid* is, naast voorgaand punt, mede zo belangrijk om *handelingsverlegenheid* te voorkomen. Ook vragen wij aandacht voor expertise op het terrein van oudermishandeling. Deze doelgroep is volgens verschillende onderzoeken nog niet goed in beeld en de aanpak van deze vorm van huiselijk geweld vraagt om extra aandacht

Conform onze opmerking over opschaling van lokaal naar regionaal zouden wij ook graag duidelijke criteria zien voor de kernteams wanneer zij casuïstiek moeten opschalen naar het regieteam. Ook blijft de vraag of de casusregie dan mede verhuist van het kernteam naar het regieteam. Hieraan gerelateerd vragen wij om een beschrijving van duidelijke criteria voor opschaling van lokale naar regionale hulpverlening. Opzetten van duidelijke communicatielijnen indien opschaling naar DWO-regio of regio Haaglanden wenselijk is, zijn o.i. essentieel voor een rimpelloze voortzetting van hulpverlening en begeleiding bij complexe gezinsituaties waar de veiligheid van ouder of kind in het geding is. Daarbij vragen wij alle aandacht voor het waar mogelijk laten bestaan van goede persoonlijke contacten van hulpverleners met gezinnen. Discontinuïteit is een van de belangrijkste kritiekpunten waar het gaat om het inzetten van professionals.

4. Monitoring en evaluatie

Ondanks dat wij ons goed kunnen vinden in de regiovisie baart het uitvoeringsplan ons wel zorgen. De nieuwe situatie rond de aansturing en invulling door de gemeente is per 1 januari ingegaan, terwijl veel uitvoeringsaspecten van de regiovisie rond huiselijk geweld en kindermishandeling nog moeten worden ingevuld of verder worden uitgewerkt. De uitvoering loopt daarbij schromelijk achter bij datgene wat voorgestaan wordt vanuit de regiovisie. Het lijkt erop dat de periode van 2015-2018 wordt gebruikt om het uitvoeringsplan te vervolmaken.

Gezien deze situatie moeten uitvoerenden extra alert zijn dat cliënten die hulp en begeleiding nodig hebben in deze periode niet tussen wal en schip terecht komen, waarbij hun eigen veiligheidssituatie in het geding komt.

Bij dit gegeven monitoring en evaluatie in de periode van 2015-2018 dan ook van essentieel belang. Op blz. 24 van de regiovisie wordt gelukkig gesproken over het inzetten van kwantitatieve en kwalitatieve evaluatiemomenten. Echter, het is niet duidelijk vanuit welke kwaliteits- en prestatie-indicatoren wordt gekeken en gestuurd. Dat dit essentieel is voor het goed en efficiënt verlopen van werkprocessen moge helder zijn (zie punten 3 en 4 van dit advies).

Advies WMO raad PN

Evaluatie is achteraf, maar voor een goede evaluatie heb je relevante kwaliteits- en prestatie-indicatoren nodig. Met dergelijke indicatoren kan niet alleen na een periodieke evaluatie worden uitgevoerd, maar kan ook tussentijds worden bijgestuurd. Wij vragen daarom nadrukkelijk aandacht voor het opstellen van goede kwaliteits- en prestatie-indicatoren voor de werkprocessen rond de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling, die betrekking hebben op de gemeente Pijnacker-Nootdorp.

Wij zouden graag zien dat ook cliënttevredenheid als kwaliteitsindicator wordt meegenomen. Wij beschouwen de mensen die direct de gevolgen ondervinden van huiselijk geweld of kindermishandeling als cliënt. Daarnaast vragen wij aandacht voor de melders van huiselijk geweld of kindermishandeling als cliënt². De melders zijn uitermate belangrijk omdat meldingen juist komen uit de directe sociale omgeving van een gezin of kind. U wilt in het nieuwe welzijnsbeleid juist het sociale netwerk een belangrijker plek geven. Het is dan ook goed om de melder (zonder privacy van betrokkenen te schenden) globaal te informeren over wat er met de aanvraag is gebeurd. Indien een melding (ogenschijnlijk voor de melder) zonder vervolg blijft, tast dit de bereidwilligheid van het sociale netwerk aan om tot melding over te gaan.

Tot slot willen wij als WMO-raad PN graag tijdig worden betrokken bij het opzetten van monitoring- en evaluatiemomenten, zodat ook wij (on)gevraagd kunnen adviseren indien de situatie daarom vraagt.

5. Financiën

De financiële bijdrage van de gemeente Pijnacker-Nootdorp voor uitvoering van de regiovisie bedraagt € 0,30 per inwoner per jaar. Het betreft hier een financiële bijdrage aan de centrumgemeente Delft. Belangrijk vinden wij dat deze financiering vanuit onze gemeente ook daadwerkelijk goor-merkt wordt voor regionale uitvoering van beleid rondom huiselijke geweld en kindermishandeling. Onderdeel is deskundigheidsbevordering vanuit DWO-taken huiselijk geweld. In punt 5 van dit advies hebben wij het belang van deskundigheidbevordering en - behoud reeds aangegeven.

Advies WMO raad PN

Evaluatie en deskundigheidsbevordering wordt gefinancierd vanuit de centrumgemeente Delft. Wij vragen u erop toe te zien dat deze gelden ook worden aangewend voor het evalueren van de situatie in onze gemeente inclusief de deskundigheidsvordering van de WMO-consulenten en de leden van de kernteams en het regioteam met betrekking tot de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Graag hoort de WMO-raad van u of en hoe dit wordt geborgd.

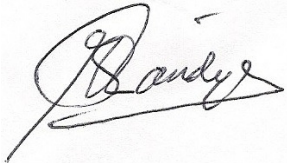
In het visiedocument worden de kosten voor opvang elders van burgers uit de DWO-regio pro-memorie opgevoerd. Hierbij hebben wij de volgende vragen: Worden deze kosten per gemeente be-keken? Om hoeveel inwoners binnen onze eigen gemeente gaat het? Waar bestaan deze kosten uit? Betaalt ieder individuele gemeente mee aan de kosten ongeacht uit welke gemeente van de DWO-regio de getroffen gezinnen komen? En zijn er genoeg capaciteitsplaatsen en wie betaalt de kosten bij onbezette plekken per dag? Wij horen graag of u antwoord kunt geven op deze vragen.

² indien bewust anoniem gemeld moet dit uiteraard worden gerespecteerd

Kijkend naar de lokale financiering van de uitvoering van de Wet op de Jeugdzorg (kernteam, regie-team etc.) vinden wij dat het budget niet leidend moet zijn, maar dat de veiligheidssituatie van ouder en kind bij een casus van huiselijk geweld of kindermishandeling voorop moet staan. Korting op het budget voor richting en uitvoering van de gemeentelijke jeugdzorg dat evidente (negatieve) invloed heeft op hulpverlening en begeleiding kan o.i. niet zonder dat alternatieven worden gefaciliteerd vanuit de gemeente. Wij horen graag wat uw visie is aangaande dit punt.

Wij hopen u hiermee van dienst te zijn geweest en vertrouwen op een goede terugkoppeling.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Zandijk', written over a light-colored rectangular background.

Jan Zandijk, voorzitter

c.c. Gemeente Pijnacker-Nootdorp, de heer M. Groen
Gemeente Pijnacker-Nootdorp, mw. B. Verhoek

WIJVO-RAAD
PIJNACKER-
NOOTDORP